

1

ДЕЛЬТА ОКАВАНГО, БОТСВАНА

Я помічаю його у примарному світлі світанку – непримітний, наче водяний знак, відбиток у незарослому клаптикові бруді. Якби був полудень, коли сяє гаряче і яскраве африканське сонце, я б могла взагалі його не помітити, але рано-вранці навіть найменші заглибки й нерівності дають тіні, й коли я вибираюся з нашого намету, цей самотній слід привертає мою увагу. Я присідаю біля нього і раптом відчуваю холодок, коли усвідомлю, що, поки ми спали, нас захищав лише тонкий шар брезенту.

Із намету вибирається Річард і щось життєрадісно бурмоче, стаючи на рівні й потягуючись, удихаючи аромати росяних трав, диму багаття та сніданку, що готується на вогні. Запахи Африки. Ця пригода – Річардова мрія; вона завжди була Річардова, не моя. Я – поступлива подружка, від якої слід чути лише: «Звісно, я згодна, любий». Навіть коли це означає двадцять вісім годин дороги і три різні літаки: з Лондона до Йоганнесбурга, потім до Мауна і далі в буш, до того ж останній роздובаний літак вів похмільний пілот. Навіть коли це означає два тижні в наметі, бої з москітами і туалет у кущиках.

Навіть якщо це означає, що я можу померти, а саме так я думаю, коли дивлюся на цей слід, відбитий у бруді менш ніж за метр звідти, де ми з Річардом спали минулої ночі.

– Тільки понюхай це повітря, Міллі! – радіє Річард. – Ніде більше воно так не пахне!

— Тут був лев, — кажу я.

— Шкода, що не можна його закоркувати і відвезти додому. Оце б міг бути сувенір. Запах буша!

Він мене не слухає. Він надто захоплений Африкою, надто занурений у свою фантазію про велику білу пригоду, де геть усе *чудово й фантастично*, навіть перекус минулої ночі консервованою свининою з бобами, який він проголосив «найрозкішнішою вечерею в історії!»

Я повторюю голосніше:

— Тут був лев, Річарде. Він був просто біля нашого намету. Він міг удертися всередину. — Я хочу, щоб він стривожився, щоб сказав: «Господи, Міллі, це серйозно».

Натомість він безпечно підкликає найближчих до нас членів групи: «Агов, ідіть подивіться! У нас тут минулої ночі був лев!»

Першими до нас приєднуються дві дівчини з Кейптауна, намет яких розбитий поряд із нашим. Сильвія з Вів'єн мають голландські прізвища, які мені не прочитати й не вимовити. Їм обом по двадцять із чимось років, засмагли, довгоногі білявки, і спочатку мені було важко їх розрізнити, поки Сильвія нарешті роздратовано не гаркнула на мене: «Ми не двійнята, Міллі! Ти хіба не бачиш, що у Вів'єн очі блакитні, а в мене зелені?» Коли дівчата стають на коліна обабіч мене, щоб вивчити відбиток лапи, я помічаю, що вони ще й пахнуть по-різному. Вів'єн-із-блакитними-очима пахне духмяною травою, свіжим, некислим ароматом юності. Сильвія пахне лимонним лосьйоном, який вона завжди наносить, щоб відлякувати москітів, бо «ДЕТА — це отрута. Ти ж знаєш, чи не так?» Вони підпирають мене, наче підставки для книжок у вигляді білявих богинь, і я мимохіть бачу, що Річард знову очей не зводить із декольте Сильвії, такого відвертого в її легкому топіку. Для дівчини, що так переймається репелентами від москітів, вона виставляє назовні забагато відкритої укусам шкіри.

Природно, що до нас поспішає приєднатися також Елліот. Він завжди неподалік від білявок, із якими познайомився лише кілька тижнів тому в Кейптауні. Відтоді він прив'язався до них, як віддане щеня, в надії хоч на крапельку уваги.

— Це свіжий відбиток? — питає Елліот начебто стурбовано. Принаймні хтось іще розділяє моє почуття тривоги.

— Учора я його тут не бачив, — каже Річард. — Лев, мабуть, завітав минулої ночі. Тільки уявіть: виходите ви за покликом природи, а тут *take*. — Він гарчить і замахується розчепіреною п'ятірнею на Елліота, який відсахується. Це веселить Річарда й білявок, бо Елліот для всіх — комічна розрада, полохливий американець, кишені якого напхані серветками та спреями від комах, кремом від сонця та санітайзером, пігулками від алергії, таблетками йоду та всіма іншими можливими предметами першої необхідності, щоб залишитися живим.

Я не приєднуюся до їхнього сміху.

— Когось тут могли вбити, — показую я.

— Але ж на справжньому сафарі так і буває, хіба ні? — патетично каже Сильвія. — Ти ж у буші з левами.

— А лев, схоже, чималенький, — каже Вів'єн, нахилиючись, щоб вивчити відбиток. — Можливо, самиця, як думаєте?

— Самець чи самиця, вони обоє можуть вас убити, — каже Елліот.

Сильвія грайливо ляскає його рукою.

— У-у. Тобі страшно?

— Ні. Ні, я просто припустив, що Джонні перебільшував, коли говорив нам це першого дня. «Лишайтеся в джипі. Лишайтеся в наметі. Або загинете».

— Якщо хочеш абсолютної безпеки, Елліоте, можливо, тобі краще було б піти натомість до зоопарку, — каже Річард, і білявки сміються з його глузливого зауваження. Слава Річардові, альфа-самцеві. Як і герої, про яких він пише у своїх романах, він —

чоловік, який про все подбає і всіх урятує. Або він так думає. Тут, у дикій природі, він насправді лише черговий безпорадний лондонець, але пнеться видаватися експертом із виживання. Це ще одне, що дратує мене цього ранку, крім того, що я голодна, погано спала, а тепер мене ще й знайшли москіти. Вони завжди мене знаходять. Щоразу, як я виходжу назовні, вони неначе чують сигнал до обіду, і от я вже ляскаю себе по шиї та обличчю.

Річард гукає нашого африканського слідопита: «Кларенсе, ходи сюди! Подивись, хто завітав до табору минулої ночі».

Кларенс потягував каву біля багаття з паном та пані Мацунаґами. Тепер він наближається до нас із філіжанкою кави в руці й присідає, щоб роздивитися слід.

— Свіжак, — каже Річард, новоспечений експерт із буша. — Лев, мабуть, завітав лише минулої ночі.

— Не лев, — каже Кларенс. Він мружить на нас, і його обличчя кольору ебенового дерева блищить під ранковим сонцем. — Леопард.

— Як ти можеш бути такий упевнений? Це ж лише один відбиток лапи.

Кларенс описує рукою коло над відбитком.

— Бачите, це — передня лапа. Форма кругла, як у леопарда. — Він встає й сканує місцевість. — І це лише одна тварина, тож вона полює сама. Так, це леопард.

Пан Мацунаґа робить фото відбитка своїм величезним «ніконом», який має телеоб'єктив, схожий на той, що запускають у космос. На них із дружиною однакові куртки для сафарі, штани кольору хакі та бавовняні шалики з крилатими капелюхами. Вони схожі між собою до останньої деталі. Такі пари, вдягнені в однакове, трохи дивне вбрання, можна побачити у місцях відпочинку по всьому світу. Це змушує вас гадати: вони що, прокинулися одного ранку й подумали: «А нумо сьогодні посмішімо світ?»

Коли сонце підіймається вище, розсіюючи тіні, що так чітко визначили відбиток лапи, інші теж роблять фото, навперейми з дедалі яскравішим світлом. Навіть Елліот дістає свою кишенькову камеру, але я думаю: це лише тому, що всі інші так роблять і він не хоче виділятися з колективу.

Я єдина, хто не хапається за камеру. Річард робить достатньо фото для нас обох і використовує свій «кенон», *камеру фотографів «Нешнл Джеографік»!* Я відходжу в тінь, але навіть тут, подалі від сонця, відчуваю цівки поту з-під пахв. Стає вже спекотно. В буші така спека щодня.

— Тепер ви розумієте, чому я кажу вам не виходити вночі з наметів, — каже Джонні Постум.

Наш провідник бушем підійшов так тихо, що я й не зауважила, що він вже повернувся з річки. Обертаюсь і бачу, що Джонні стоїть просто за мною. Прізвище Постум (Посмертний) звучить доволі похмуро, але він сказав нам, що воно цілком звичне серед африкандерів, з яких він походить. В його зовнішності я одразу бачу спадок кремезних голландських предків. У нього вигоріле на сонці біляве волосся, блакитні очі та сильно засмаглі, міцні, мов стовбури дерев, ноги у шортах кольору хакі. Москіти, схоже, йому не дошкуляють, як і спека, тож капелюх він не носить і репелентом не користується. Дитинство і юність в Африці загартували його, зробивши невразливим до її незручностей.

— Вона завітала сюди перед самим світанком, — каже Джонні і вказує на зарості навколо нашого табору. — Вийшла з отих кущів, підібралася до вогню й уважно мене оглянула. Чудова дівчинка, велика й здорова.

Я вражена його спокоєм.

— Ви справді її бачили?

— Коли вона показалася, я був ось тут, розпалював багаття для сніданку.

— І що ви зробили?

— Я зробив те, що кажу робити усім вам у такій ситуації. Виструнчився. Дав їй добре роздивитися моє обличчя. У тварин-жертв, як-от зебри та антилопи, очі розташовані по боках голови, але очі хижака дивляться вперед. Завжди показуйте кішці своє обличчя. Дайте їй побачити, де ваші очі, й вона розпізнає вас як теж хижака. І добряче подумає, перш ніж напасти. — Джонні роззирається на сімох клієнтів, що платять йому за збереження їхнього життя у цій глушині. — Запам'ятайте це, добре? Ми ще побачимо великих кішок, коли заглибимся в буш. Якщо наткнетесь на одну з них, виструнчіться і намагайтесь здаватися якомога більшою. Розверніться до них лицем. І хай що ви робите, не біжіть. Так у вас буде більше шансів вижити.

— Ви були просто тут, віч-на-віч із леопардом, — каже Елліот. — Чому ви не скористалися *цим*? — Він вказує на рушницю, що завжди висить у Джонні на плечі.

Джонні хитає головою.

— Я не стрілятиму в леопарда. Не хочу вбивати жодної великої кішки.

— Але чи не для того потрібна зброя? Для самозахисту?

— Їх не так багато залишилося в світі. Це їхня земля, а ми тут — зайди. Якщо леопард кинеться на мене, не думаю, що зможу його вбити. Навіть заради порятунку власного життя.

— Але нас це не стосується, правда? — Елліот видає нервовий смішок і озирається на нашу туристичну групу. — Ви ж застрелите леопарда, щоб захистити *нас*, чи не так?

Джонні відповідає іронічною посмішкою.

— Побачимо.

До опівдня ми вже спаковані й готові їхати у буш далі. Джонні веде джип, а Кларенс їде на сидінні слідопита, що виступає

перед бампером. Мені воно здається ненадійним, бо так його ноги звисають відкрито — легке м'ясо для будь-якого лева, що може його схопити. Але Джонні запевняє нас, що, допоки ми не відходитимемо від машини, ми в безпеці, бо хижаки думають, що ми всі — частина однієї величезної тварини. *«Але відійдете від машини, і ви — обід. Усім зрозуміло?»*

Ще б пак.

Доріг тут узагалі немає, лише трохи прим'ята трава, де проходження шин раніше ущільнило бідний ґрунт. Шкода, завдана одним-єдиним джипом, може залишити ландшафту шрам на місяці, каже Джонні, але я не можу уявити, щоб їх було багато так далеко в дельті. Ми за три дні їзди від злітної смуги в буші, де висадилися, і досі не помітили в цій глушині жодних інших машин.

Узагалі-то чотири місяці тому я не надто вірила в глушину, сидючи в нашій лондонській квартирі з дощовими плювками у вікно. Коли Річард підкликав мене до свого комп'ютера і показав «Ботсванське сафарі», яке він хотів замовити нам на відпустку; там були фото левів та гіпопотамів, носорогів та леопардів — добре знайомих тварин, яких можна побачити в зоопарках та заповідниках. Саме це я собі й уявляла: величезний заповідник із комфортабельними будиночками та дорогами. Принаймні дорогами. Згідно з вебсайтом, там мав бути «кемпінг у буші», але я уявляла собі гарненькі великі намети з душами та змивними туалетами. Не думала, що платитиму за привілей сидіти навпочіпки в кущиках.

А от Річард зовсім не проти якихось незручностей. Він захоплюється Африкою більше, ніж Кіліманджаро, і його камера постійно клацає, поки ми їдемо. На сидінні за нами камера пана Мацунаґи не відстає від Річардової і клацає не рідше, тільки з довшим об'єктивом. Річард не зізнається, але він заздрить цьому об'єктиву, і коли ми повернемося до Лондона,

ймовірно, піде одразу онлайн, щоб прицінитися до такого апарата, як у пана Мацунаґи. Отакі тепер битви в сучасних чоловіків: не на списках та мечях, а на кредитках. Моя платинова б'є твою золоту. Бідний Елліот зі своєю «мінолтою унісекс» ковтає пил, але не думаю, щоб його це турбувало, бо він знову прилаштувався в останньому ряду з Вів'єн та Сильвією. Я озираюся на їхню трійцю і мигцем бачу напружене обличчя пані Мацунаґи. Вона тут ще одна поступлива жінка. Упевнена, що какати в кущиках також не було її уявленням про чудову відпустку.

— Леви! Леви! — кричить Річард. — Отам!

Камери клацають швидше, а ми під'їжджаємо так близько, що я бачу чорних мух, які обсіли бік самця лева. Неподалік три самиці, ніжаться в тіні фігового дерева. Раптом позаду мене щось вигукують японською, я обертаюсь і бачу, що пан Мацунаґа зірвався на рівні. Дружина вчепилася ззаду в його куртку, відчайдушно прагнучи не дати йому вистрибнути з джипа задля кращого фото.

— *Сядьте!* — гримає Джонні так, що не послухатися не зміг би ніхто: ані людина, ані звір. — *Негайно!*

Пан Мацунаґа одразу ж падає назад на сидіння. Навіть леви здаються приголомшеними і всі вирячилися на механічного монстра з вісімнадцятьма руками.

— Пам'ятаєте, що я вам казав, Ісао? — сварить його Джонні. — Відійдете від джипа — загинете.

— Я захопився. Забув, — мимрить пан Мацунаґа, винувато схилиючи голову.

— Слухайте, я лише намагаюсь вас убезпечити. — Джонні глибоко зітхає і тихо каже: — Вибачте, що нагримав. Але торік один мій колега був на сафарі з двома клієнтами. Перш ніж він устиг їх зупинити, вони обидва вистрибнули з джипа, щоб зробити фото. Леви їх роздерли.

— Ви маєте на увазі, що їх убили? — питає Елліот.

— Леви на це запрограмовані, Елліоте. Тож, будь ласка, насолоджуйтеся видом, але зсередини джипа, гаразд? — Джонні видає смішок, щоб розрядити напругу, але ми всі ще налякані — група неслухняних дітей, яких щойно насварили. Камери клацають тепер упівсили, роблячи фото лише для того, щоб приховати наш дискомфорт. Ми всі шоковані тим, як сильно Джонні напустився на пана Мацунагу. Я дивлюсь у спину Джонні, що бовваніє просто переді мною, і м'язи його шиї випинаються, мов товсті ліани. Він знову заводить двигун. Ми залишаємо левів і їдемо далі, до місця нашого наступного табору.

Коли смеркає, настає час випити. Після того, як п'ять наметів розставлені й багаття розпалене, слідопит Кларенс відкриває алюмінієвий футляр, що весь день підстрибував у задній частині джипа, і дістає звідти пляшки джинину та віскі, горілки та амарули. Остання мені особливо припала до смаку, цей солодкий крем-лікер з африканського дерева марули. На смак це тисяча п'яних калорій кави та шоколаду, схоже на те, що може потайки сьорбнути дитина, коли її мама відвернеться. Кларенс підморгує, коли простягає мою склянку, неначе я тут — головний неслух, бо всі інші потягують дорослі напої, як-от теплий джин із тоніком або чисте віскі. Це та частина дня, коли я думаю, що в Африці не так вже й погано. Коли всі незручності дня, комахи та тертя між нами з Річардом розчиняються в приємному п'яному серпанку, і я можу посидіти на похідному стільці й подивитись, як сідає сонце. Поки Кларенс готує просту вечірню поживу у вигляді м'яса з хлібом та фруктів, Джонні натягує по периметру дріт із маленькими дзвіночками, щоб вони попередили нас, якщо хтось проникне в табір. Раптом я помічаю силует Джонні на тлі призахідної заграви, і він підіймає голову, неначе нюхаючи повітря, вбираючи тисячі ароматів, про які

я навіть не здогадуюсь. Він схожий на ще одне створіння з буша, який у цьому дикому місці так удома, що я майже очікую, що він зараз роззявить рота і зареве як лев.

Я звертаюсь до Кларенса, що помішує в каструлі рагу.

— Ви давно вже працюєте з Джонні? — питаю я.

— Із Джонні? Це вперше.

— Ви ніколи не були його слідопитом раніше?

Кларенс енергійно притрушує рагу перцем.

— Слідопит Джонні — мій кузен. Але цього тижня Абрагам поїхав до свого села на похорон. Він попросив мене його підмінити.

— А що Абрагам розповідає про Джонні?

Кларенс шкіриться, і його білі зуби блищать у сутінках.

— О, мій кузен багато чого розповідає про нього. Багато історій. Він вважає, що Джонні мав би народитися шангаан, бо він такий самий, як ми. Тільки з білим обличчям.

— Шангаан? Це що, ваше плем'я?

Він киває.

— Ми з провінції Лімпopo у Південній Африці.

— Це та мова, якою я іноді чую, як ви вдвох розмовляєте?

Він винувато сміється.

— Коли ми не хочемо, щоб ви розуміли, що ми кажемо.

Я уявляю, що ніщо з цього нам не лестить. Дивлюсь на інших, що посідали навколо багаття. Пан і пані Мацунаґа ретельно передивляються денні фото на його камері. Вів'ен із Сильвією байдикують у своїх відкритих топіках, розливаючи феромони, що змушує бідного незграбного Елліота випрошувати уваги, як завжди. «Ви, дівчата, не померзли? Може, принести вам светри? Як щодо ще одного джина з тоніком?»

Із нашого намету вилазить Річард у свіжій сорочці. На нього чекає вільний стілець позаду мене, але він проходить просто повз нього. Натомість він сідає біля Вів'ен і вмикає свій шарм.

«Як вам наше сафарі? Ви бували в Лондоні? Я був би радий надіслати вам із Сильвією примірники “Блекджеку” з автографами, коли його видадуть».

Звісно, вони вже всі знають, хто він. Уже в першу годину знайомства із будь-ким Річард між іншим згадує той факт, що він — автор трилерів Річард Ренвік, творець героя з МІБ Джекмена Тріппа. На жаль, ніхто з них досі ніколи не чув про Річарда чи його героя, що призвело до напруженого першого дня на сафарі. Але тепер він знову в сідлі й робить те, що вмیه найкраще: зачаровує публіку. Як на мене, переборщує. Аж занадто. Але якщо я поскаржусь на це пізніше, точно знаю, що він скаже. *«Письменники мають це робити, Міллі. Ми повинні бути соціальні та приваблювати нових читачів»*. Кумедно, що Річард ніколи не гає часу на соціалізацію з бабусями, лише з молоденькими, краще за все гарненькими дівчатами. Я пам'ятаю, як він увімкнув той самий шарм для мене чотири роки тому, коли підписував примірники «Варіанту вбивства» в книгарні, де я працюю. Коли Річард на коні, йому неможливо опиратися, а тепер я бачу, як він дивиться на Вів'єн так, як не дивився на мене роками. Засовує між губ «голуаз» і нахилиється вперед, щоб підкурити від своєї запальнички зі щирого, стерлінгового срібла, як зробив би його герой Джекмен Тріпп, жестом справжнього мачо.

Вільний стілець за мною здається чорною дірою, що висмоктує з мого настрою всю радість. Я вже готова встати й повернутися до намету, коли раптом на цьому стільці вмощується Джонні. Він нічого не каже, лише сканує групу, неначе знімає з нас мірки. Думаю, він завжди знімає з нас мірки, і мені цікаво, що він бачить, коли дивиться на мене. Чи схожа я на всіх інших відставних дружин та подружок, яких затягло до буша на поталу фантазіям їхніх чоловіків про сафарі?

Його погляд трохи лякає мене, і я мушу заповнити тишу.

— Ці дзвіночки на дроті по периметру справді працюють? — питаю я. — Чи вони там лише для того, щоб ми почувалися безпечніше?

— Вони слугують першим попередженням.

— Я не чула їх минулої ночі, коли до табору завітав леопард.

— А я чув. — Він нахилиється вперед і підкидає до вогню хмизу. — Ймовірно, цієї ночі ми почуємо ці дзвіночки знову.

— Гадаєте, десь там ховаються ще леопарди?

— Цього разу гієни. — Він вказує на темряву, що оточує наше освітлене вогнем коло. — З пів дюжини їх спостерігають за нами просто зараз.

— Що? — Я вдивляюсь у ніч. Лише тоді я помічаю відблиски очей навколо.

— Вони терплячі. Чекають, щоб побачити, чи не залишиться якась пожива. Підете туди самі, і вони зроблять своєю поживою вас. — Він знижує плечима. — Саме для цього ви й найняли мене.

— Щоб не дати нам стати вечерею.

— Мені не платитимуть, якщо я втрачатиму забагато клієнтів.

— Забагато — це скільки?

— Ви б стали лише третьою.

— Це жарт, чи не так?

Він усміхається. Хоч він приблизно одного віку з Річардом, життя під африканським сонцем вирізьбило зморшки навколо очей Джонні. Він кладе мені на плече заспокійливу долоню, що вражає мене, бо він — не та людина, що пропонує необов'язкові доторки.

— Так, це жарт. Я ще ніколи не втрачав клієнтів.

— Мені важко зрозуміти, коли ви серйозний.

— Коли я буду серйозний, ви це зрозумієте. — Він звертається до Кларенса, який щойно сказав йому щось мовою шангаан. — Вечеря готова.

Я кидаю короткий погляд на Річарда, щоб побачити, чи помітив він нашу розмову з Джонні, руку Джонні на моєму плечі. Але Річард такий зосереджений на Вів'єн, що я з тим самим успіхом могла б бути невидима.

— Письменники мають це робити, — передбачувано каже Річард, коли ми лежимо в нашому наметі тієї ночі. — Я лише приваблюю нових читачів.

Ми говоримо пошепки, бо брезент тонкий, а намети стоять близько один від одного.

— Крім того, я почуваюся трохи відповідальним. Вони тут самі, дві дівчини посеред буша. Досить авантюрно, коли їм лише по двадцять із чимось, ти так не думаєш? Ти б мала захоплюватися ними за це.

— Ними явно захоплюється Елліот, — зауважую я.

— Елліот захоплювався би будь-чим із двома X-хромосомами.

— Тож вони не зовсім самі. Він записався на цю подорож, щоб скласти їм компанію.

— І це їх, мабуть, неабияк напружує. Коли він із коров'ячими очима весь час крутиться поряд.

— Дівчата його запросили. Так каже Елліот.

— Запросили з жалю. Він забалакав їх у якомусь нічному клубі й почув, що вони збираються на сафарі. Вони, ймовірно, сказали: *«Гей, ти теж маєш подумати про поїздку до буша!»* Певен, вони й не уявляли, що він справді запишеться.

— Чому ти завжди його принижуєш? Він здається дуже милим. І надзвичайно багато знає про птахів.

Річард фиркає.

— Це завжди так привабливо в чоловікові.

— Та що з тобою? Чого ти такий невдоволений?

— Можу спитати те саме у тебе. Я лише потеревенив з молодою жінкою, а ти не можеш із цим змиритися.

Ці дівчата принаймні знають, як весело проводити час. Вони в дусі.

— Я й сама намагаюсь радіти, правда. Але не думала, що тут буде так суворо. Я очікувала...

— Пухнастих рушників та шоколадних цукерок на подушці.

— Але ж віддай мені належне. Я тут, чи не так?

— І всю дорогу скаржишся. Це сафарі була моя мрія, Міллі. Не псуй його мені.

Ми вже не шепочемо, і я впевнена, що інші можуть нас почути, якщо ще не сплять. Знаю, що Джонні точно чує, бо він на першій вахті. Уявляю, як він сидить біля багаття, слухає наші голоси і чує, як зростає напруга. Безумовно, він уже в курсі. Джонні Постум — така людина, що нічого не упускає, бо саме так він виживає в цьому місці, де тенькання дзвіночка на дроті означає різницю між життям та смертю. Якими нікчемними, дрібними людьми ми, мабуть, йому здаємося. Скільки розбитих шлюбів він спостерігав, скільки самозакоханих чоловіків бачив, упокорених Африкою? Буш — не просто місце відпочинку; там ви дізнаєтесь, які насправді неважливі.

— Вибач, — шепочу я і тягнуся до руки Річарда. — Я не хочу псувати його тобі.

Хоч мої пальці охоплюють його, він не відповідає на мій жест. Його рука здається мертвою в моїй долоні.

— Ти від усього відгороджуєшся. Слухай, я знаю, що ця поїздка не була твоїм уявленням про чудову відпустку, але заради Бога, годі вже супитися. Дивись, як радіють Сильвія з Вів'єн! Навіть пані Мацунаґа примудряється не кривитися.

— Можливо, це все через таблетки від малярії, які я приймаю, — пропоную я слабке виправдання. — Лікар сказав, що вони можуть спричинити депресію. Він сказав, що дехто від них навіть дуріє.

— Ну, мене мефлохін не турбує. Дівчата його теж приймають, а вони цілком веселі.

Знову дівчата. Завжди порівнює мене з дівчатами, що на дев'ять років молодші, стрункіші та свіжіші. Після чотирьох років життя в одній квартирі зі спільним туалетом як якась жінка змогла б іще здаватися свіжою?

— Мені краще припинити приймати ці пігулки, — кажу я йому.

— Що, і підхопити малярію? Звісно, чудовий план.

— Чого ти від мене хочеш? Річарде, скажи мені, чого ти від мене хочеш?

— Я не знаю. — Він зітхає і відвертається від мене. Його спина як холодний бетон, стіна, що оточує його серце, замикаючи його від мене. За хвилину він м'яко каже: — Я не знаю, куди ми йдемо, Міллі.

Але я знаю, куди йде Річард. Від мене. Він вислизає від мене вже багато місяців, так непомітно, так поступово, що досі я відмовлялася це бачити. Я списувала це на: *«О, ми останнім часом обоє такі зайняті»*. Він возився із закінченням редагування «Блекджека». Я борсалась у нашому щорічному переобліку в книгарні. Все між нами покращає, коли наше життя сповільняється. Ось що я постійно собі казала.

За межами нашого намету ніч живе звуками дельти. Ми отаборилися неподалік річки, де раніше бачили гіпопотамів. Можливо, чую їх зараз, разом із кваканням, криками та бурчанням безлічі інших істот.

Але всередині нашого намету панує тиша.

То ось куди любов приходиться помирати. До намету, в буш, в Африку. Якби ми були вдома в Лондоні, я б устала з ліжка, вдяглася й поїхала на квартиру подруги по бренді та співчуття. Але тут я у пастці всередині брезенту, оточена тим, що хоче мене з'їсти. Справжня клаустрофобія змушує мене відчайдушно прагнути видряпатися з намету і з криком утекти в ніч.

Це, мабуть, таблетки від малярії влаштували хаос у моєму мозку. Я хочу, щоб це були таблетки, бо це означає, що я почувуюся безпорадною не зі своєї провини. Я справді повинна припинити їх приймати.

Річард уже міцно спить. Як він так може — просто заснути собі мирно, коли я відчуваю, що зараз розлечуся на друзки? Слухаю його вдихи та видихи, такі розслаблені, такі спокійні. Звуки його байдужості.

Коли прокидаюсь наступного ранку, він продовжує міцно спати. Бліде світло світанку просочується крізь шви нашого намету, і я зі страхом думаю про день попереду. Ще одну не легку поїздку, коли ми сидітимемо пліч-о-пліч, намагаючись бути ввічливими одне з одним. Ще один день відбивання від москітів і туалету в кущиках. Ще один вечір спостереження за фліртом Річарда та відчуття, як від мого серця відколюється новий шматок. «Ця відпустка просто не може стати гіршою», — думаю я.

А потім чую пронизливий жіночий вереск.

2

БОСТОН

Про це повідомив поштар. Об 11:15 ранку хрипкий голос по мобільному телефону промовив: «*Я на Сенборн-авеню, Західний Роксбері, 02132. Собака — я бачив у вікні собаку...*» Ось так це й привернуло увагу поліції Бостона. Каскад подій, що почався зі стривоженого поштаря, одного з цілої армії піхотинців, що працюють шість днів на тиждень у житлових кварталах по всій Америці. Вони — очі народу, іноді єдині очі, що помічають: котра літня вдова не забирає свою пошту, котрий старий холостяк не відповідає на дзвінок у двері й де ганок уже пожовтів від газет.

Першою підказкою, що щось не так у великому будинку по Сенборн-авеню, 02132, стала переповнена поштова скринька; працівник пошти США Луїс Муньїс уперше помітив це на другий день. Два дні невибраної пошти не обов'язково були причиною для тривоги. Люди їздять кудись на вихідні. Люди забувають призупинити доставку додому.

Але на третій день Муньїс почав непокоїтися.

На четвертий день, коли він відкрив поштову скриньку і побачив, що вона все ще забита каталогами, журналами та рахунками, то зрозумів, що має вжити заходів.

— Тож він стукає в передні двері, — сказав патрульний Гері Рут. — Ніхто не відповідає. Він вирішує спитати в сусідки, чи не знає вона, бува, в чому річ. А тоді дивиться у вікно і помічає собаку.

— Цього собаку отам? — спитала детектив Джейн Ріццолі, вказуючи на дружелюбного вигляду золотистого ретривера, зараз прив'язаного до поштової скриньки.

— Ага, його. Бірка на нашійнику каже, що його звать Бруно. Я вивів його з будинку, перш ніж він наробив ще... — патрульний Рут скотнув, — шкоди.

— А поштар? Де він?

— Відпросився на сьогодні з роботи. Певно, пішов кудись випити. Я маю його дані, але він, імовірно, зможе розповісти вам не набагато більше, аніж щойно розповів я. До будинку він не заходив, лише зателефонував у поліцію. Я приїхав перший і знайшов передні двері незамкненими. Увійшов і... — Він похитав головою. — Краще б не заходив.

— Ви говорили з кимось іще?

— Із милою пані з сусіднього будинку. Вона вийшла, коли побачила тут припарковані патрульні машини, і вирішила дізнатись, що відбувається. Я сказав їй лише те, що її сусід мертвий.

Джейн повернулася і оглянула житло, де опинився в пастці дружелюбний ретривер Бруно. Це був старий двоповерховий будинок на одну родину з ґанком, гаражем на дві машини та старими деревами спереду. Гаражні двері були зачинені, а чорний «форд експлорер», зареєстрований на власника будинку, припаркований на під'їзній доріжці. Цього ранку ніщо не відрізняло це помешкання від інших охайних будинків на Сенборн-авеню; нічого такого, що могло б привернути увагу копа і змусити його подумати: «Стривайте, щось тут не так». Але тепер на узбіччі були припарковані дві патрульні машини з увімкненими мигалками, і всім перехожим було очевидно: щось тут дуже навіть не так. Щось, із чим Джейн та її напарник Баррі Фрост збирались розібратися. Через дорогу вже збирався натовп сусідів, вони стояли й витріщалися на будинок. Чи помітив хтось із них, що мешканця кілька днів не видно, він не гуляє з собакою,

не забирає пошту? Тепер вони, певно, розповідали одне одному: «Ага, я знав, що щось тут не так». Усі розумні заднім умом.

— Не хочете провести нас будинком? — спитав Фрост патрульного Рута.

— Правду кажучи, — мовив Рут, — не дуже. Я щойно позбувся смороду в носі й не горю бажанням нюхнути його ще раз.

Фрост сковтнув.

— Ух... так погано?

— Я пробув там, може, тридцять секунд, не довше. Мій напарник не протримався й стільки. Не схоже, що там є щось, що я маю вам показати. Ви це не пропустите. — Він подивився на золотистого ретривера, що відповів грайливим гавкотом. — Бідний пес, у пастці там, без їжі. Я знаю, що він не мав вибору, але все ж таки...

Джейн глянула на Фроста, що пильно дивився на будинок, наче засуджений на шибеницю.

— Що в тебе було на обід? — спитала вона його.

— Сендвіч з індичкою. Картопляні чіпси.

— Сподіваюсь, тобі було смачно.

— Це не допомагає, Ріццолі.

Вони піднялися сходами на ґанок і зупинилися, щоб вдягти рукавички й бахіли.

— Знаєш, — сказала вона, — є такі пігулки з назвою компазин.

— І що?

— Непогано працюють від ранкової нудоти.

— Чудово. Коли завагітнію, спробую.

Вони перезирнулися, і вона побачила, що він робить глибокий вдих. Вона теж глибоко вдихнула. Останній ковток чистого повітря. Рукою в рукавичці Ріццолі відчинила двері, і вони ступили всередину. Фрост підняв руку, щоб затулити носа, перебиваючи запах, що був надто добре їм знайомий. Назвіть його трупним, гниючої плоті чи якимось інакше — все це буде про

сморід смерті. Але не цей запах змусив Джейн з Фростома зупинитися одразу за дверима, а те, що вони побачили розвішаним на стінах.

Хай куди вони дивились, на них у відповідь дивились очі. Ціла галерея мертвих, що витріщилась на цих нових непроханих гостей.

— Господи, — промимрив Фрост. — Він був якийсь мисливець на велику дичину?

— Ну, це явно велика дичина, — сказала Джейн, дивлячись угору на підвішену голову носорога і гадаючи, що за куля знадобилась, щоб убити таке створіння. Чи капського буйвола за ним. Вона повільно пройшлася повз ряд трофеїв; тварини були такі схожі на живих, що вона майже очікувала, що лев зараз зареве. — А це взагалі законно? Хто в біса полює зараз на леопардів?

— Дивись. Собака була не єдиним домашнім улюбленцем, що тут бігав.

Дерев'яну підлогу перетинала низка червонувато-бурих відбитків лап. Більший набір відповідав золотистому ретриверу Бруно, але там були також менші відбитки, розсіяні по всій кімнаті. Бурі мазки на підвіконні позначали місце, де Бруно впирався передніми лапами, щоб визирнути на поштаря. Але зателефонувати в поліцію Луїса Муньїса спонукало не те, що він просто побачив собаку, а те, що стирчало в неї з пащі.

Людський палець.

Джейн із Фростом пішли по сліду відбитків лап, повз скляні очі зебри та лева, гієни та бородавочника. Цей колекціонер не перебирав розмірами: навіть найменші створіння знайшли на цих стінах своє принизливе місце, зокрема й чотири миші з крихтливими порцеляновими чашечками, розсажені за мініатюрним столиком. Гротескне чаювання божевільного Капелюшника.

Коли вони пройшли вітальню та коридор, сморід гниття посилювався. Хоч Джейн ще не бачила його джерела, вона вже чула

зловісне дзижчання його супровідників. Жирна муха описала кілька лінивих кіл навколо її голови і вилетіла у двері.

Завжди слідуй за мухами. Вони знають, де подають вечерю.

Двері були прочинені. Щойно Джейн їх штовхнула, як щось біле вискочило звідти і промчало повз її ноги.

— Дідько! — вигукнув Фрост.

Із калатанням серця Джейн озирнулася на пару очей, що пильно дивилися на неї з-під дивану вітальні.

— Це лише кіт. — Вона полегшено засміялась. — І це пояснює менші відбитки лап.

— Стривай, ти це чуєш? — спитав Фрост. — Думаю, там ще один кіт.

Джейн перевела дух і пройшла у двері, в гараж. Сірий таббі підбіг привітати її і почав крутитися під ногами, але Джейн його проігнорувала. Її погляд був зосереджений на тому, що звисало з балки на стелі. Мух там було стільки, що їхнє дзижчання, здавалося, відлунювало їй у кістках. Вони роїлися навколо поживи, розпанаханої для їхньої зручності, — кривавого м'яса, що тепер аж кишіло червами.

Фрост відсахнувся, прикриваючи рота.

Голий чоловік звисав униз головою, підвішений за гомілки, зв'язані помаранчевим нейлоновим шнуром. Наче свиняча туша на бійні, з розрізаним черевом і видаленими всіма нутрощами. Обидві руки звисали вільно і кисті майже торкалися б підлоги — якби вони все ще були на місці. Якби голод не змусив пса Бруно та, можливо, двох котів почати обгризати плоть свого власника.

— Тож тепер ми знаємо, звідки цей палець, — приглушено, кризь рукав, сказав Фрост. — Господи, це найгірший жах для будь-кого. Бути з'їденим власним котом...

Для трьох голодних домашніх улюбленців те, що тепер звисало з балки, явно здавалося частуванням. Тварини вже відгризли кисті й зідрали з обличчя стільки шкіри, м'язів та хрящів, що

було видно білу кістку однієї зіниці — перловий гребінь, що проступав крізь роздерту плоть. Обличчя було обдерте, але гротескно роздуті геніталії не залишали жодного сумніву в тому, що це чоловік — літнього віку, судячи із сивого волосся на лобку.

— Підвішений і оброблений як дичина, — почувся голос позаду Джейн.

Наполохана, вона обернулася і побачила у дверях докторку Мору Айлс. Навіть дивлячись на таку гротескную картину смерті, Мора примудрялася мати елегантний вигляд: її чорне волосся блищало, наче надраєний шолом, а сірий жакет і штани ідеально пасували до стрункої талії та стегон. Вона змушувала Джейн почуватися неохайною кузиною з розкуйовдженим волоссям та в стоптаних черевиках. Мора не боялася смороду, вона підійшла просто до тіла, незважаючи на мух, що пікірували їй на голову.

— Неприємно, — сказала вона.

— Неприємно? — фиркнула Джейн. — Як на мене, це *повний песець*.

Сірий таббі покинув Джейн, пішов до Мори й почав тертися її об ногу, голосно муркаючи. Отака котяча відданість.

Мора відштовхнула kota ногою, вона зосередилася на тілі.

— Органи грудної та черевної порожнини відсутні. Розріз напрочуд переконливий: від паху до грудини. Мисливці роблять так з оленями чи вепрами. Підвішують, патрають, залишають дозрівати. — Вона поглянула вгору на стельову балку. — А це схоже на пристосування для підвішування дичини. Цей будинок явно належить мисливцеві.

— Це теж схоже на мисливські пристосування, — Фрост вказав на гаражний верстак, де магнітна дошка утримувала з десяток смертоносного вигляду ножів. Усі вони видавалися чистими, з яскравими й блискучими лезами. Джейн витріщилася на ніж на видалення кісток. Уявила, як це лезо розрізає плоть, наче масло.